

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Stappenplan vermoedens van kindermishandeling	3
2. Meldcode van de Willibrordus: Vermoedens van Kindermishandeling	3
2.1 Protocol Meldcode Willibrordus	4
2.2 Het stappenplan Meldcode Kindermishandeling	5
2.3 Hoe zorgen wij dat de meldcode bij iedere leerkracht bekend is?	7
3. Verzoeken om leerling-informatie.	7
Bijlage 1: Overzicht vormen van Kindermishandeling	8
Bijlage 2: Signalenlijst Kindermishandeling en huiselijk geweld	9

Inleiding

Een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals goed te reageren bij signalen van dit soort geweld. Bijvoorbeeld huisartsen, leerkrachten en medewerkers van jeugdinrichtingen. Sinds 1 juli 2013 zijn professionals verplicht de meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring.

In zo'n meldcode staat wie wanneer welke stappen zet bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. Sinds 1 januari 2019 is er de verbeterde meldcode.

Wat is kindermishandeling en wat is huiselijk geweld?

Definitie kindermishandeling

Kindermishandeling is het doen en laten van ouders, of anderen in een soortgelijke positie ten opzichte van een kind, dat een ernstige aantasting of bedreiging vormt voor de veiligheid of welzijn van het kind. (Baartman, 2010)

Definitie huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard met, beschadiging van goederen in en om het huis)

1. Stappenplan vermoedens kindermishandeling.

Stappenplan verbeterde meldcode

2. Meldcode van de Willibrordus: Vermoedens van Kindermishandeling

Iedere onderwijsprofessional heeft de verantwoordelijkheid om:

- De stappen die in deze meldcode staan, goed uit te kunnen voeren;
- Vermoedens van kindermishandeling te kunnen onderbouwen;
- De afspraken en stappen van dit protocol Meldcode Vermoedens voor Kindermishandeling op de Willibrordus te kennen.

2.1 Protocol Meldcode Willibrordus

Iedere leerkracht:

- Heeft kennis van de meldcode;
- Is in staat deze kennis toe te passen;
- En zoekt overleg met collega's.

Belangrijk:

1. Heb je vermoedens van kindermishandeling: overleg met de directeur of de intern begeleider.
2. In principe meldt de intern begeleider In gevallen van afwezigheid van de directeur neemt de intern begeleider deze verantwoordelijkheid over.

Voordelen:

- De leerkracht is op deze manier niet persoonlijk betrokken.
- De relatie leerling – leerkracht blijft intact.
- Het kan er mede voor zorgen dat de veiligheid van de leerkracht zo beter gewaarborgd is.
- Bij de vervolgstappen wordt bovendien steeds de directeur aangesproken.

2.2 Het stappenplan Meldcode Kindermishandeling

De stappen zoals vermeld in Het Basismodel Verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, geactualiseerde versie 2019, vormen de basis voor onze meldcode.

‘De stappen maken de beroepskracht duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.’

Stappenplan	Inhoud	Wie
Stap 1: Signalen in kaart brengen	Een leerkracht heeft het gevoel dat het niet pluis is of merkt op dat een leerling of ouder signalen geeft die kunnen duiden op kindermishandeling. Vanaf dit moment gaat de leerkracht de signalen, die hij feitelijk waarneemt, bijhouden in een logboek. Deze gegevens worden met een deskundige collega gedeeld. Daarnaast kan en mag (anoniem) contact opgenomen worden met Veilig Thuis om te spreken over de zorgen die er zijn.	Leerkracht
<i>Bespreken</i>	Een leerkracht bespreekt een vermoeden van kindermishandeling met de intern begeleider en/of de directeur.	Leerkracht Directie IB-er
Gesprek leerkracht - leerling	De leerkracht gaat een gesprek aan met de leerling. Indien nodig kan ook een andere leerkracht of vertrouwenspersoon binnen de school dit doen.	Leerkracht

<i>Verlaglegging</i>	De leerkracht stelt in ParnasSys een verslag op en bespreekt dit met de directeur of de intern begeleider.	Leerkracht
Stap 2: Overleg met een collega en raadpleeg evt. Veilig Thuis.	Advies vragen aan collega's of professionals. Directeur en/of IB-er overleggen met de leerkracht en maken de keuze welke professionals benaderd worden voor (anoniem) advies.	Directeur IB-er Leerkracht
Stap 3: Gesprek met client	Als de vermoedens sterk zijn, overlegt directeur/IB-er met de leerkracht en neemt de directeur/IB-er contact op met de desbetreffende ouder(s). Hij nodigt ouder(s) uit voor een gesprek en meldt dat school zich zorgen maakt over de ontwikkeling van de leerling(en).	Directeur IB-er
<i>Gesprek voorbereiden met een ODAT</i>	Gesprek goed voorbereiden via een ODAT, onderwerp, doel, aanpak en tijd. Bij aanvang van het gesprek dit ODAT delen met ouders. In het gesprek worden de zorgen gedeeld en een poging gedaan om hulpverlening voor het gezin, de ouders en eventueel het kind te bespreken.	Directeur IB-er Leerkracht Ouder(s)
<i>Verlaglegging</i>	De leerkracht maakt een verslag van dit gesprek. Ter feedback wordt dit gedeeld met de directeur/IB-er. De directeur/IB-er deelt het met de ouders, zoals afgesproken in het gesprek. Het verslag wordt in ParnasSys gehangen. Eventuele overige informatie wordt in het (fysieke) dossier van de leerling bewaard.	Leerkracht Directeur IB-er
<i>Geen gesprek of ernstige vermoedens</i>	Als dit niet lukt, en/of de vermoedens zijn ernstig, dan neemt de directeur/IB-er contact op met VeiligThuis. De stappen worden goed op papier gezet, dit voor de dossiervorming.	Directeur IB-er
Stap 4: Wegen van huiselijk geweld/ kindermishandeling	School maakt een afweging: Heb ik op basis van stap 1 tot en met 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling? Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?	Directeur IB-er Leerkracht
<i>Mogelijkheden</i>	A Het dossier kan gesloten worden; beide punten hierboven zijn beantwoord met nee. B Wij schatten als school in dat er sprake is van mishandeling of onveiligheid of wij twijfelen. Volg Stap 5.	Directeur IB-er Leerkracht
Stap 5a: Neem twee beslissingen; Is melden noodzakelijk?	Is n.a.v. de signalen en gesprekken, melden noodzakelijk? En/Of kunnen wij als school de juiste hulp organiseren of bieden?	Directeur IB-er Leerkracht

<i>In overleg met betrokkenen.</i>	Wanneer school in staat is om zelf de benodigde hulp te organiseren en de desbetreffende ouders de hulp aanvaarden en bereid zijn zich in te zetten, kan de hulp in gang gezet worden. Let op: Bij vermoeden van huiselijk geweld/kindermishandeling alsnog melden. Is school niet in staat om de juiste hulp te organiseren of zijn ouders niet bereid zich in te zetten, melding bij Veilig Thuis. <i>Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden.</i>	Directeur IB-er Leerkracht Ouder(s)
<i>Vervolg geen melding.</i>	Hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast en voer uit. Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen? NEE -> melden bij Veilig Thuis JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.	Directeur IB-er Leerkracht Ouder(s)
<i>Vervolg melding.</i>	Er wordt gemeld bij Veilig Thuis. Zij nemen binnen 5 werkdagen contact op met school. Let op: Melden kan ook anoniem.	Directeur/IB
<i>Dossiervorming</i>	We onderbouwen de melding zo feitelijk mogelijk: Als informatie van anderen afkomstig is, dan zetten we dat erbij. Als we mondeling informatie verstrekken, vragen we Veilig thuis om een schriftelijke weergave ter goedkeuring. We vragen ook wat we nog kunnen doen en wat het nazorg/vervolgtraject zal zijn. Documentatie in ParnasSys, bij evt. overige informatie; Bewaren in fysiek dossier van de leerling.	Directeur IB-er Leerkracht
<i>Monitoring</i>	We monitoren zelf de voortgang en effectiviteit van deze hulp. Leerkracht observeert in de groep Via het ondersteuningsteam Via gesprekken met intern begeleider Overleg en plan een datum om demonitoring door te spreken.	Directeur IB-er Leerkracht

2.3 Hoe zorgen wij dat de meldcode aan iedere leerkracht bekend is?

- a. Het onderwerp Kindermishandeling en de meldcode komt jaarlijks aan het begin van

- het schooljaar op de agenda of wordt vermeld in de memo.
- b. Het protocol zit in de map met protocollen.
  - c. De signalenlijst Kindermishandeling staat op de Leerkrachten schijf, de L-schijf, in de map Veiligheid.
  - d. Meldingen en vermoedens van kindermishandeling worden gemonitord door de intern begeleider in de Kerngetallen.
  - e. Er wordt training/scholing gevolgd door een aantal professionals binnen de organisatie.

<http://www.kindermishandeling.nl/pages/14tot18/definitie.htm>

Op deze site kunnen alle leerkrachten een test doen, om te zien in hoeverre hun kennis van kindermishandeling up to date is.

3. Verzoeken om leerling-informatie.

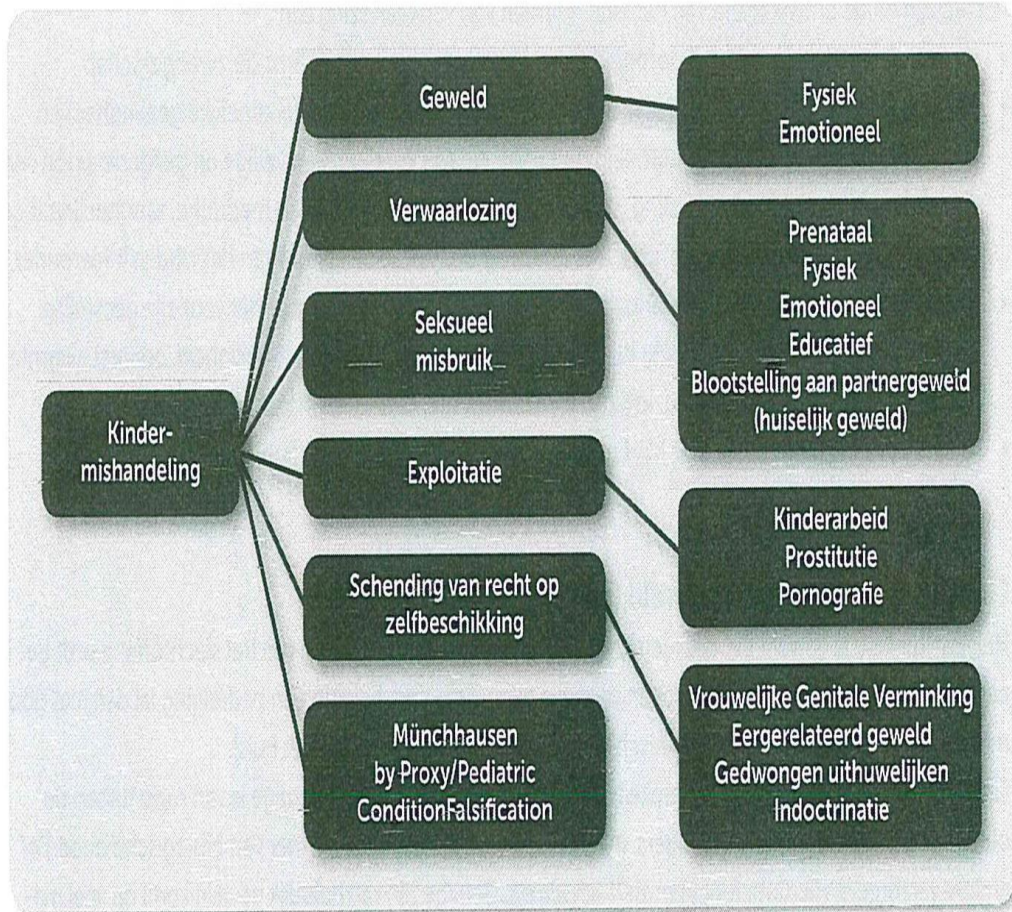
Bij een verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming, van Veilig Thuis en van Jeugdzorg om een verslag te schrijven over een leerling bij ons op school nemen wij het volgende in acht:

- Er kijkt altijd een tweede persoon naar het verslag.
  - Het is belangrijk dat deze verslagen adequate observaties bevatten op feiten gebaseerd.
  - Als het geen goed objectief verslag is, kan dit negatieve gevolgen hebben voor kind, leerkracht en school.
- De directeur mailt het verslag, opgesteld in PDF, en zo mogelijk beveiligd.

Bijlage 1: Overzicht vormen van Kindermishandeling

Overzicht vormen van kindermishandeling

Bron: Baartman 2010.

Bijlage 2: Signalenlijst Kindermishandeling en huiselijk geweld.

Afkomstig van 'Handelingsprotocol Signalen kindermishandeling - Onderwijs, november 2021 @ Veilig Thuis, Utrecht.

Lichamelijke signalen

- wit gezicht (slaap tekort)
- hoofdpijn, (onder)buikpijn
- blauwe plekken
- slecht verzorgd er uit zien
- geslachtsziekte
- jeuk of infectie bij vagina en anus
- urineweginfecties
- vermageren of dikker worden
- pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- houterige lichaamsbeweging
- niet zindelijk (urine/ontlasting)
- zwangerschap
- lichamelijk letsel
- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

Gedragssignalen

- somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- eetproblemen
- slaapstoornissen
- schrikken bij aangeraakt worden
- hyperactief
- agressief
- plotselinge gedragsverandering (stiller, extra druk, stoer)
- vastklampen of abnormaal afstand houden
- isolement tegenover leeftijdgenoten
- zelfvernietigend gedrag (bv. haren uittrekken, praten over dood willen, suïcidepoging)
- geheugen- en concentratiestoornissen
- achteruitgang van leerprestaties
- overijverig
- zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- extreem zorgzaam en verantwoordelijk gedrag
- verstandelijk reageren, gevoelens niet tonen (ouwelijk gedrag)
- geseksualiseerd ("verleiden") gedrag, seksueel getint taalgebruik
- opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- verhalen of dromen over seksueel misbruik, soms in tekeningen
- geen spontaan bewegingsspel
- moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met gym
- spijbelen, weglopen van huis
- stelen, brandstichting
- verslaving aan alcohol of drugs

Kenmerken ouders/gezin

- ouder troost kind niet bij huilen
- ouder klaagt overmatig over het kind, toont weinig belangstelling
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling Willibrordus

- ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- ouder gaat steeds naar andere artsen/ziekenhuizen ('shopping')
- ouder komt afspraken niet na
- kind opeens van school halen
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- 'multi-problem' gezin
- ouder die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- veel ziekte in het gezin
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

Signalen seksueel misbruik

Lichamelijke signalen:

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina *en/of* anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen *en/of* zitten
- seksueel overdraagbare ziekten.

Psychosociale signalen:

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van de leerling (parentificatie).

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief *en/of* dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst voor zwangerschap
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel

